

Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
Координаційний центр з надання правової допомоги
Регіональний центр з надання безоплатної вторинної
правової допомоги у Полтавській області
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Дніпропетровський регіональний інститут державного
управління Національної академії державного управління
при Президентіві України
Українська асоціація європейських студій
Полтавський обласний центр перепідготовки та підвищення
кваліфікації працівників органів державної влади, органів
місцевого самоврядування, державних підприємств,
установ і організацій
Програма радників з питань ВПО
Міністерства соціальної політики України

**АДАПТАЦІЯ
ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
ДО ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

**Матеріали II Всеукраїнської
науково-практичної конференції
23 листопада 2017 року**

ЧАСТИНА 2

Полтава
2017

УДК 340.11 (477) : 341.1
А28

Редакційна колегія:

М. І. Лахижа, д. держ. упр., професор;
В.М. Божко, д.ю.н., доцент;
О.М.Лемешко, к.ю.н., доцент

Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу : теоретичні та практичні аспекти : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 23 листопада 2017 року) : у 2 ч. – Полтава : Россава, 2017. – Ч. 2. – 236 с.

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції висвітлюють теоретичні та практичні аспекти проблем адаптації правової системи України до права Європейського Союзу.

Розрахований на юристів, фахівців державного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, слухачів та студентів.

УДК 340.11 (477) : 341.1

*Матеріали друкуються мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.*

*Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Полтавського юридичного інституту Національного
юридичного університету імені Ярослава Мудрого заборонено*

© Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, 2017

Література:

1. David Kravets. 10 Years Later: Misunderstood DMCA is the Law That Saved the Web [Електронний ресурс] / David Kravets // Wired. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.wired.com/2008/10/ten-years-later/>.
2. Klemchuk D. DMCA Compliance [Електронний ресурс] / Klemchuk – Режим доступу до ресурсу: <http://www.klemchuk.com/dmca-compliance>.
3. Авторське право для бібліотекарів: Підручник / [Пер. з англ. О.Васильєва]. – К.: ТОВ «ІММ «ФРАКСІМ», 2015. – С. 156.

Садикова Яна Михайлівна,

Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент,

ПРИНЦИП ПРОПОРЦІЙНОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

У проекті Цивільного процесуального кодексу України вперше основною засадою цивільного судочинства визначено пропорційність. Відповідно до ст. 11 цього ж законопроекту суд визначає в межах, встановлених Кодексом, порядок здійснення провадження у справі відповідно до принципу пропорційності, враховуючи: завдання цивільного судочинства; забезпечення розумного балансу між приватними й публічними інтересами; особливості предмета спору; ціну позову; складність справи; значення розгляду справи для сторін, час, необхідний для вчинення тих чи інших дій, розмір судових витрат, пов'язаних із відповідними процесуальними діями тощо [1].

Про баланс приватного та публічного інтересу здебільшого заговорили у зв'язку з практикою Європейського Суду з прав людини, де практично в усіх рішеннях зустрічається така юридична формула як «баланс інтересів». Для сучасної держави важливий постійний, безперервний пошук балансу інтересів. Черговий етап пошуку нового балансу має місце зараз під впливом світової фінансової та економічної кризи [2]. При цьому реальна соціальна практика, однак, постійно свідчить про те, що досягнення міри, пропорційності, а з ними справедливості у всіх суспільних заходах, що здійснюються державою, - надзвичайно важке завдання [3, с. 197].

Д.Д.Луспеник визначає пропорційність як досягнення у правотворчості та правозастосуванні балансу інтересів людини і суспільства. Органи публічної влади не можуть накладати на громадян зобов'язання, що виходять за межі суспільної необхідності [4, с. 17].

Вбачається, що розуміння змісту такої засади як пропорційність має бути уточнено.

У разі розгляду справи Європейським судом з прав людини протиставленими приватним інтересам особи є ті інтереси, які сформульовані в Конвенції як елемент допустимих обмежень прав людини. Аналізуючи такі обмеження можна виділити три складові умов виправданості: втручання здійснене «згідно із законом»; воно відповідає законній (легітимній) меті; воно «необхідне в демократичному суспільстві». Якраз «необхідність в демократичному суспільстві» і містить в собі конкуруючий приватному інтерес. Необхідність в демократичному суспільстві зумовлюється причинами, що виправдовують втручання, які, в свою чергу, мають бути «відповідними та достатніми», для такого втручання має бути «нагальна суспільна потреба», а втручання пропорційним законній меті [5, с. 28]. По суті суспільна потреба, усвідомлена і мотивуюча діяльність відповідних осіб, стає інтересом-конкурентом.

Основне питання Суду полягає в тому, чи вдалось державі дотримати справедливого балансу між конкуруючими інтересами осіб, що зазнали впливу, та суспільства в цілому («Хеттон та інші проти Сполученого Королівства» [6]. В своїй діяльності Європейський Суд при оцінці фактичних обставин справи керується принципом пропорційності як дотримання «справедливого балансу» між потребами загальної суспільної ваги та потребами збереження фундаментальних прав особи, враховуючи те, що заінтересована особа не повинна нести непропорційний та непомірний тягар.

Рішення у справі «"Україна-Тюмень" проти України» (Ukraine-Tyumen v. Ukraine) від 22 листопада 2007 року, заява 22603/02, є показовим прикладом того, що відповідаючи інтересам суспільства, певна дія, вчинювана органами влади, все одно може порушувати права особи через її непропорційність [5, с. 131].

Досліджуючи якийсь конкретний приватний інтерес, йому має протиставлятися інший інтерес, який може бути не лише публічним (суспільним, державним), але й іншим приватним інтересом. Остання ситуація є більш характерною для національного цивільного процесу, коли суд вирішує справу про права та обов'язки двох юридично рівних суб'єкта, кожен з яких має свій приватний інтерес перебуваючи в цивільно-правовому полі.

В ч. 2 ст. 6 Конвенції визначено, що судові рішення проголошується публічно, але преса і публіка можуть бути не допущені в зал засідань протягом усього судового розгляду або його частини в інтересах моралі, громадського порядку чи національної

безпеки в демократичному суспільстві, якщо того вимагають інтереси неповнолітніх або захист приватного життя сторін, або - тією мірою, що визнана судом суворо необхідною, - коли за особливих обставин публічність розгляду може зашкодити інтересам правосуддя.

Таким чином, принцип пропорційності може бути розглянутий з двох позицій: матеріально-правової та процесуальної. З точки зору першої пропорційність виступає мірилом обмеження прав та інтересів особи. Процесуальна пропорційність полягає, перш за все, у визначенні балансу інтересів осіб, які беруть участь у справі, та інтересів правосуддя, однак таке положення не охоплює весь її зміст.

Література:

1. Проект Закону про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61415.

2. Энтин М. Л. Вклад Европейского Суда по правам человека (ЕСПЧ) в современную правовую культуру [Электронный ресурс] / М. Л. Энтин // Вся Европа.ru. – 2009. – № 3 (31). – Режим доступу к ресурсу: <http://alleuropalux.org/?p=2500>.

3. Бачинин В. А. Морально-правовая философия / В. А. Бачинин. - Харьков: Консум, 2000. – 208 с.

4. Луспеник Д. Д. Верховенство права – «новый» старый принцип гражданского судочинства: співвідношення із принципом законності / Д. Д. Луспеник // Право України. - 2017. - № 8 – С. 9-20

5. Фулей Т. І. Збірка навчальних матеріалів курсу для учасників тренінгу «Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя» – К.: ВАІТЕ, 2017. – 208 с.

6. Case of Hatton and Others v. the United Kingdom (Application no. 36022/97) [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-61188"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{).